

Будемо сподіватися, що сільський туризм буде розвиватися, та допомагати меш відомим поселенням та їх жителям, заробляти кошти та легально впроваджувати в свої села сільські садиби, для відпочинку всіх охочих та бажаючих. [6, с. 271]

Список використаних джерел

1. Багрій М.В. Вдосконалення державного регулювання туристичної привабливості сільських територій: підручник. Харків. «Агросвіт», 2014. 69-72 с.
2. Гловацька В.В. Формування попиту і пропозиції на туристичний продукт сільського (зеленого) туризму. Навч. посіб. К. «Інноваційна економіка», 2010. 45-46 с.
3. Зелений туризм – панацея чи черговий міф? URL: <http://www.greentour.com.ua/ukrainian/progress/arch/>
4. Зінько І.О. Сільський зелений туризм як складова стратегії туристичної політики регіону. Вісник Львів. «Міжнародні відносини», 2008. 77-82 с.
5. О. О. Самодахова, В. С. Павленко. РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНУ СИТУАЦІЮ СЕЛА. Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернетконференції. Стан та перспективи сучасного туризму. Зб. наук. праць. Суми. ФОП Цьома С. П., 2019. С. 40
6. Рутинський М.Й., Зінько Ю.В. Сільський туризм: Навч. посіб. К. «Знання», 2006. 271 с.
7. Сапухіна Л.П. Суми. Путівник. Х. «Прапор», 1978. 119 с.

Д. Ю. Лазня, М. Ю. Троян

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

ОЦІНКА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Медичний туризм – це не нова сфера діяльності, яка має великі перспективи в економічному розвитку країни. Україна має всі можливості стати конкурентоспроможною в цій галузі, оскільки фахівці не поступаються в професіоналізмі закордонним спеціалістам, а ціни на послуги значно приємніші та доступні. В статті висвітлено потенціал та переваги медичного туризму в Україні та Сумській області.

Ключові слова: туризм, медичний туризм, Сумська область, медицина, розвиток.

Медицинский туризм - это далеко не новая сфера деятельности, имеющая большие перспективы в экономическом развитии страны. Украина имеет все возможности стать конкурентоспособной в этой области, поскольку специалисты не уступают в профессионализме зарубежным специалистам, а цены на услуги значительно приятнее и доступнее. В статье представлен потенциал и преимущества медицинского туризма в Украине и Сумской области.

Ключевые слова: туризм, медицинский туризм, Сумская область, медицина, развитие.

Medical tourism is not a new field of activity that has great prospects in the economic development of the country. Ukraine has the opportunity to become competitive in this field because the specialists are not inferior in professionalism to foreign specialists, and the prices for services are much more pleasant and affordable. The article highlights the potential and benefits of medical tourism in Ukraine and Sumy region.

Keywords: tourism, medical tourism, Sumy region, medicine, development.

Аналіз останніх досліджень і публікацій: Дослідженню сучасних стратегічних напрямків туризму в світі та в регіонах України присвячені роботи українських авторів. Автори робіт [3, 9] серед сучасних напрямків розвитку туризму виділяють медичний туризм як один з перспективних. Зокрема питання розвитку медичного туризму в Україні висвітлені в роботах вчених [1, 2, 4, 5, 7]. Не достатньо дослідженими залишаються питання розвитку медичного туризму в сумському регіоні, чому і присвячено це дослідження.

Мета: Метою статті є дослідження та оцінка перспектив медичного туризму в Сумській області.

Виклад основного матеріалу. Медичний туризм – це не нова сфера діяльності, яка має великі перспективи в економічному розвитку країни. Якісно, дешево, швидко – на цих трьох китах тримається процвітання медичного туризму у світі. Останнім часом він набуває стрімких обертів: частка туристів яких цікавить медицина щороку збільшується, бар'єрів для них меншає, у переліку лідерів з'являються нові держави. Україна має всі можливості стати конкурентоспроможною в цій галузі і бути гідним суперником провідним світовим лідерам у медичному туризмі оскільки фахівці не поступаються в професіоналізмі закордонним спеціалістам, а ціни на послуги значно приємніші та доступні.

Усе починалося з того, що заможні пацієнти з економічно відсталих держав світу, невдоволені можливостями рідної медицини, вирушали шукати альтернативу в інших країнах, аби отримати якіснішу медичну допомогу. Так з'явився медичний туризм, який зараз розвивається й у зворотному напрямку. Сьогодні досить багато пацієнтів із високорозвинених країн їдуть за медичною допомогою у те місце де можуть отримати якісне медичне обслуговування за більш приємною ціною і без кількатижневого очікування в черзі. До таких перспективних відносно медичного туризму країн можливо віднести й Україну, яка в порівнянні з країнами Європи має низькі ціни на медичні послуги, їх належний рівень (і не лише в приватних закладах), доступність медичної допомоги (відсутність черги, листів очікування), сприятливу законодавчу базу для окремих напрямків (наприклад, стоматології), наявність професійних кадрів, частка з яких практикувала в зарубіжних клініках [5].

Провівши дослідження стало зрозуміло, що Україна впевнено рухається у сфері медичного туризму. Минулого року з ціллю лікування Україну відвідали мало не 65 тис. медичних туристів. Так як, середня ціна на медичне обслуговування становить біля 2,5 тис., прибуток України сягає приблизно 162 млн дол. Ще близько 60 млн дол. –

прибуток від супутніх послуг (проживання в готелях, продукти харчування екскурсії для пацієнтів та членів їхніх родин тощо). При цьому чисельність туристів, які відвідали Україну з метою оздоровлення, більш аніж вдвоє перевищує показники такого туризму. Для прикладу тільки курорт Токарі за 2020 рік прийняв близько 10 тис. іноземців, із яких понад 40% – вихідці країн сусідів. Безсумнівно витрати тільки на оздоровлення менші, ніж на лікування. Але якщо врахувати весь дохід держави від лікувального й оздоровчого туризму, то вийде близько 300 млн дол. [1].

Але чисельність українців, які обрали діагностику та лікування за кордоном, поки що перевищує відповідні показники в'їзного медичного туризму. А оскільки вартість медичних послуг за кордоном вища, то залишок за економічними показниками медичного туризму України доки що негативний [4].

Отже на основі статистичних даних з розвитку медичного туризму в Україні можна стверджувати, що потенціал з розвитку медичного туризму в Сумській області досить переконливий. Серед медичних послуг все більшої популярності для розвитку медичного туризму в Україну набуває стоматологія, офтальмологія, репродукція, неврологія, кардіологія, клітинна терапія та реабілітація. Очевидно наша країна має високий потенціал медичного туризму та оздоровчо-рекреаційного ресурсу.

Для аналізу привабливості послуг медичного, а саме стоматологічного туризму порівнюємо ціни на стоматологічні послуги в обраних країнах Європи, Азії та Америки (табл. 1).

Аналізуючи дані таблиці 1 очевидно, що ціни на стоматологічні послуги в м. Суми в десятки разів дешевші ніж в обраних країнах світу.

Таблиця 1.

Порівняльний аналіз цін на стоматологічні послуги в деяких країнах світу [8 та ін.].

Америка	Японія	Туреччина	Стоматологічна клініка «Dentistre», м.Суми
Імплант - до 3000 доларів, Пломба – від 200-400 доларів, Чистка - від 500 доларів, Видалення зуба - від 100 доларів. Брекет-система - не більше 3000 доларів	Брекет-система - від 2000 доларів, Відбілювання від 200 до 700 доларів	Вінір ЕМАХ – 260 євро, Коронка – 90-280 євро, Встановлення імпланту- 460-620 євро Комп'ютерна томографія – 90 євро Видалення зуба – 50 євро	Брекет-система – 8000-11000 грн Пломби – від 500 грн, Видалення зуба – 540-2000 грн, Відбілювання зубів – 3400 грн, Ультразвукова чистка – 600 грн.

Інфраструктура міста Суми представлена більше ніж 50 приватними та державними медичними центрами та клініками [6]. Серед найбільш популярних сумчани виділяють: «Медея», «Следія», «Мед-Союз», «Он клінік Суми» тощо.

Також Сумська область налічує декілька санаторіїв та рекреаційних курортів. Серед них виділяють: база відпочинку «Славна» (Чернеччина), база відпочинку «Риболовницький стан» (Нова слобода), база відпочинку «Росинка» (Суми), база відпочинку «Хуторок» (Кліментово), санаторій «Токарі-Бережки» (Токарі), санаторій-профілакторій «Олдиш» (Суми) тощо.

Порівняння цін на медичні та санаторно-курортні послуги показує переваги надання таких послуг в клініках та закладах України. Але можна виділити інші важливі фактори що необхідні для розвитку медичного туризму в Сумській області. Серед них першочерговим є присутність атрактивних прерогатив в туристичній сфері, тобто туристів необхідно зацікавити не тільки медичним обслуговуванням а й архітектурною спадщиною міста, сферою розваг, подієвим туризмом (фестивалі, змагання, концерти), культурою та гастрономічними особливостями місцевості.

Але фактор туристичної привабливості регіону не є складністю і перешкодою яка не дозволяє розвивати медичний туризм в області. Сумщина славиться наявністю численних фестивалів, фестів та інших подій, що приваблюють туристів. Це і відомі фестивалі в м. Суми, в м. Тростянець та інших містах і селах області. Серед них можна віділити міжнародний фестиваль історичної реконструкції «Стара фортеця. Подорож крізь століття», щорічний музичний фестиваль «Схід рок», щорічний всеукраїнський театральний фестиваль «Чехов фест», Міжнародний фестиваль органної та камерної музики «Органум», традиційне обласне свято, що проводиться в селі Малий Самбір Конготопського району «Віншуємо суницю – першу ягоду-царицю», Всеукраїнський фестиваль «Козацький родослав» (с. Шаповалівка), Міжнародний літературно-мистецький фестиваль «Кролевецькі рушники» тощо. Міста Сумської області славляться своєю давньою козацькою історією, партизанською славою та приваблюють численними архітектурними пам'ятками, музеями та багаті на заклади якісного та доступного харчування.

Невід'ємним чинником розвитку туризму являється наявність готелів та інших місць розміщення, що досить широко представлені на Сумщині. В м. Суми діє готель мережі «Reikartz», категорії 3 зірки, готель «Шафран», де гостям надаватимуть найвищий рівень сервісу (5 зірок), та більш бюджетні готелі.

В роботі дослідники наголошують на тому, що для підвищення частки в'їзного медичного туризму доведеться брати до уваги не лише стан розвитку окремих галузей медицини, вартість діагностики та лікування у різних країнах та законодавче регулювання. Також на їх думку, і ми погоджуємося з ними цілком важливими чинниками розвитку медичного туризму є стан транспортної та готельної індустрії та ступінь володіння іноземними мовами [4]. Однак найбільш вагомим аргументом при виборі України для лікування чи діагностики на їх думку є те, як сприймається її бренд як державі, що активно інтегрується у міжнародні структури. Для підвищення туристичного бренду країни та свого позитивного іміджу у сфері медичного туризму Україні ще доведеться пройти чималий шлях для розвитку.

Обставини непереборної сили також можуть вплинути на розвиток медичного туризму. Пандемія COVID-19 негативно вплинула на потік туристів не лише в Україні, але і у всьому світі. Але президент Української асоціації медичного туризму Віолетта Янишевська прогнозує, що ринок медичного туризму буде зростати і повернеться до доковідних показників не раніше ніж за три роки [2].

Висновки та перспективи подальших наукових досліджень. В статті висвітлено потенціал та переваги медичного туризму в Україні та Сумській області. Проведено порівняльний аналіз цін на стоматологічні послуги в країнах світу та Україні, виділені інші позитивні фактори розвитку медичного туризму в Україні та в Сумському регіоні, означені перешкоди та перспективи збільшення частки в'їзного медичного туризму. Подальші дослідження авторів будуть спрямовані на оцінку особливостей розвитку медичного туризму в регіоні та розробку стоматологічного туру в м. Суми.

Список використаних джерел

1. Духовна О. Що ви чули про медичний туризм в Україні? Юридична газета online. Опубліковано в №17 (747), 2021. URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/shcho-vi-chuli-pro-medichniy-turizm-v-ukrayini-.html>
2. Експерти медичного туризму очікують збільшення потоку іноземців до України у 2022 році. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/press-conference/784734.html>
3. Ксенофонтова М. М. Озробка стратегічних напрямів регіонального туризму. *Індустрія туризму та гостинності: досвід, проблеми, перспективи*: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції. – Суми: ФОП Цьома С. П., 2020. С. 32-34.
4. Медичний туризм в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. К. Д. Діденко, В. Г. Жученко. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. 2016. Вип. 16(4). С. 101-105. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2016_16%284%29__26
5. Несис И. Медицинский туризм в Украине: кто и почему ищет здоровья внутри страны. 3 августа 2021. URL: <https://thepage.ua/style/health/medicinskij-turizm-v-ukraine>

6. Приватні клініки Суми. Рейтинг кращих приватних клінік в Сумах по відгукам сумчан. URL: <https://top20.ua/sumy/zdorovya/privatni-kliniki/>
7. Тернова С. Медичний туризм в Україні: можливості vs реальність. Ваше здоров'я. 23/09/2019. URL: <https://www.vz.kiev.ua/medychnyj-turyzm-v-ukrayini-mozhlyvosti-vs-realnist/>
8. Ціни на стоматологічні послуги в Сумах. URL: <https://dentistree.in.ua/uk/prices-uk/#khirurgiya-implantologiya>
9. Цуканова К. В., Мозгова Д. Р. Сучасні напрямки туризму та вплив карантинної ситуації в країні на туристичний ринок. *Індустрія туризму та гостинності: досвід, проблеми, перспективи*: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 14 – 15 квітня 2021). Суми: ФОП Цьома С. П., 2021. С. 68-72.

Н. В. Попик, Д. Р. Мозгова

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

СУЧАСНИЙ СТАН ТА СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ПОДІЄВОГО ТУРИЗМУ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Стаття присвячена дослідженню ролі подієвого туризму в соціально-економічному розвитку регіону. В статті проаналізовано розвиток туристського потенціалу подієвого туризму Сумської області. Розглянуто перспективи створення та реалізація туристичного продукту з огляду на кон'юнктуру ринку. Висвітлюються стратегічні напрямки розвитку подієвого туризму на Сумщині.

Ключові слова: туризм, подієвий туризм, регіональний туризм, івент-менеджмент, туристичний бізнес.

Статья посвящена исследованию роли событийного туризма в социально-экономическом развитии региона. В статье проанализировано развитие туристического потенциала событийного туризма Сумской области. Рассмотрены перспективы создания и реализации туристического продукта с точки зрения конъюнктуры рынка. Рассматриваются стратегические направления развития событийного туризма на Сумщине.

Ключевые слова: туризм, событийный туризм, региональный туризм, ивент-менеджмент, туристический бизнес.

The article is devoted to the study of the event tourism role in the social and economic region development. The article analyzes the development of the tourism potential of event tourism in the Sumy region. Creation and implementation tourist product perspectives are considered in terms of market conditions. The strategic directions of event tourism development in the Sumy region are determined.

Key words: tourism, event tourism, regional tourism, event management, tourism business.

Постановка проблеми. В умовах зростання динаміки туристичних потоків між країнами, поява нових видів туризму є досить закономірним та звичним явищем на світовому туристичному ринку.

Ринок туристичних послуг – це структура, що постійно та динамічно розвивається. Найкраще розвиток відбувається в сферах, що